'KIINA SOITTAA: MAKEITFAIR'

Matkapuhelimesi on aika todennäköisesti **VALMISTETTU KIINASSA**. Siellähän tehdään puolet maailman kännyistä, samoin kuin valtava määrä tietokoneita, mp3-soittimia ja pelikonsoleita.

MILJOONAT SIIRTOTYÖLÄISET ovat muuttaneet Kiinan köyhtyneeltä maaseudulta kaupunkeihin etsiäkseen työtä yhä laajenevasta elektroniikkateollisuudesta. Monet näistä kouluttamattomista työntekijöistä ovat 16-30-vuotiaita nuoria naisia. He saavat palkkaa vain **35 SENTTIÄ** tunnissa maakunnassa, jossa pullo suihkushampoota maksaa 1,80 euroa eli noin viiden työtunnin palkan. Tehdastyöläiset puurtavat usein 10-12 tuntia päivässä kuutena seitsemänä päivänä viikossa valmistaakseen osia elektroniikan suurille brändiyhtiöille kuten Nokialle ja Samsungille.

Kuukausipalkka riittää juuri ja juuri elämiseen, vaikka useimmat siirtotyöläiset asuvat hyvin ahtaasti halvoissa asuntoloissa. Voidakseen säästää rahaa opintoihin tai lähettää sitä kotiin perheelleen he joutuvat painamaan **YLITÖITÄ JOPA 150 TUNTIA JOKA KUUKAUSI**.

"Kunpa ihmiset siirtäisivät huomionsa IT-laitteiden kauniista ulkokuoresta niiden valmistajiin."

SIU, 20, ELEKTRONIIKKATYÖNTEKIJÄ, KIINA

Elektroniikkatyöntekijä voidaan erottaa tai hän voi joutua maksamaan sakkoja, jos tekee yhdenkään virheen tai vastustaa epäoikeudenmukaista kohteluaan. Valittaminen on vaikeaa, sillä **RIIPPUMATTOMAT AMMATTILIITOT ON KIINASSA KIELLETTY**.

Vaikka Kiinassa on melko kattava lainsäädäntö työntekijöiden suojelemiseksi, **LAEISTA EI USEIN VÄLITETÄ**. Useimmat elektroniikka-alan brändiyhtiöt ovat antaneet tavarantoimittajilleen toimintaohjeita, mutta niitä ei aina noudateta.

makeITfair-kampanja kannustaa eurooppalaisia nuoria **AUTTAMAAN PALKKOJEN JA TYÖOLOJEN MUUTTAMISESSA REILUIKSI** elektroniikkatyöläisille Kiinassa ja muissa kehitysmaissa.

KATSO MITEN VOIT AUTTAA: WWW.MAKEITFAIR.ORG

MAKE IT FAIR

TEE IT REILUKSI KIINAN TYÖNTEKIJÖILLE

Kukapa ei haluaisi uusinta mallia olevaa matkapuhelinta, läppäriä tai mp3-soitinta. Onko kukaan yhtä kiinnostunut niiden tekijöistä?

Pitkiä päiviä, nälkäpalkkoja

20-vuotias Siu työskentelee **JOKA PÄIVÄ 10-11 TUNTIA** Shenzhenin kaupungissa sijaitsevassa tehtaassa. Siellä valmistetaan kännykän latureita isoille brändiyhtiöille kuten Nokialle, Motorolalle, Sonylle, LG:lle ja Samsungille.

Siun tehtävänä on liimata latureihin 855 tarraa tunnissa. Ellei hän pysy työvuoronsa tavoitteessa, hän **JOUTUU TEKEMÄÄN LOPUT PALKATTA**. Työ on kuluttavaa. Viime vuonna Siu puursi kolme kuukautta seitsemänä päivänä viikossa ilman yhtään vapaata.

"Työvuoron jälkeen olen rättiväsynyt hurjasta työmäärästä", Siu sanoo.

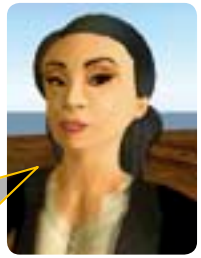

SIU PYYSI, ETTEMME TURVALLISUUSSYISTÄ NÄYTÄ HÄNEN KASVOJAAN KUVASSA TAI KÄYTÄ HÄNEN OIKEAA NIMEÄÄN.

Siu jätti maalaiskylänsä 18-vuotiaana aloittaakseen työt tässä elektroniikkatehtaassa. Hän suunnitteli lähettävänsä rahaa kotiin pikkuveljensä koulunkäynnin tueksi. Työpaikalla Siun **SILMIÄ KUTITTAA JA HÄNTÄ HUIMAA USEIN**. Yövuorojakin on tehtävä, joten hän nukkuu huonosti.

Suuresta työmäärästä huolimatta Siu pystyy tuskin elämään palkallaan. Silloin kun tilauksia on vähän, hän **TIENAA VAIN 75 EUROA KUUSSA**. Ylityöt tuntuvat ainoalta mahdollisuudelta lisäansioihin. Vaikka Siu asuukin asuntolahuoneessa seitsemän muun siirtotyöläisen kanssa, hänen rahansa tuskin riittävät elämiseen.

Aiemmin tänä vuonna Siu sairastui, ja lähes **80 PROSENTTIA** kuukausipalkasta meni lääkärikuluihin. Hänellä on vain harvoin rahaa jäljellä kuun lopussa pikkuveljeä varten.

Siu haastaa nuoret ympäri Eurooppaa **OSALLISTUMAAN MAKEITFAIR-KAMPANJAAN**, jolla yritetään parantaa elektroniikkatyöläisten oloja ja varmistaa heille oikeudenmukaiset palkat.

58 TEHDASTA – TIETOKONE

ESIMERKKI SYLIMIKRON TUOTANNON TOIMITUSKETJUSTA

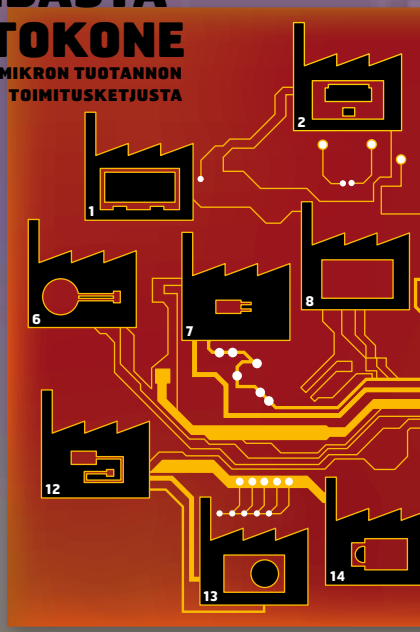

Työntekijöiden äänitorvi Kiinassa

Opiskeluajoistaan lähtien Jenny on osallistunut kiinalaisten työntekijöiden kuten Siun olojen parantamiseen. Yliopiston jälkeen Jenny liittyi Sacomiin. Tämä hongkongilainen järjestö keskittyi elektroniikkateollisuuden seurantaan sen jälkeen, kun erään tehtaan työläiset saivat myrkytyksen kännykkälinssejä valmistaessaan.

JENNY

Miten Siun kaltaiset työntekijät voivat vaikuttaa työoloihinsa?

Yksittäiset työntekijät vaarantavat työpaikkansa, jos he sanovat mitä työoloista ajattelevat - mutta **YHDESSÄ TOIMIEN HE VOIVAT SAADA MUUTOKSIA AIKAAN**.Työntekijä voi esimerkiksi kirjoittaa kirjeen, pyytää kollegat allekirjoittamaan sen ja näin voidaan vedota tehtaan johtoon. Jos työntekijäryhmä ei saa myöntävää vastausta, he voivat lähestyä tiedotusvälineitä tai työelämän oikeuksiin keskittyvää järjestöä. Yhdessä voi saada aikaan enemmän kuin yksin.

Mitä isot brändiyhtiöt kuten Sony Ericsson tai Apple voivat tehdä työntekijöiden oloja parantaakseen?

Työolojen seuranta alihankkijatehtaissa Kiinassa ja muualla on brändiyhtiöiden vastuulla. Niiden tulee myös ryhtyä kertomaan alihankkijoilleen työläisten oikeuksista. Ja ennen kaikkea työläisten **ON SAATAVA PERUSTAA ITSENÄISIÄ AMMATTIYHDISTYKSIÄ** oikeuksiaan puolustaakseen.

Miten työntekijät Kiinassa saavat äänensä kuuluviin?

Työläisten **MIELENOSOITUKSET OVAT MUUTTUMASSA YHÄ VAKAVAMMIKSI**. Esimerkiksi Shenzhenissä sijaitsevasta laturitehtaasta, jossa Siukin työskentelee, lähti yli 18 000 työläistä kaduille vaatimaan parempia palkkoja ja työoloja elokuussa 2007.

Mitä eurooppalaiset nuoret voivat tehdä?

Voitte vaatia isoja brändiyhtiöitä tilille ja ulottamaan sosiaalisen ja ympäristövastuunsa koko alihankkijaketjuunsa. Voitte myös **TUKEA TYÖNTEKIJÖITÄ OSTAMALLA "REILUJA TAVAROITA"**, ja pyytämällä lisää tietoa siitä, missä ja miten kännykkänne ja mp3-soittimenne on valmistettu.

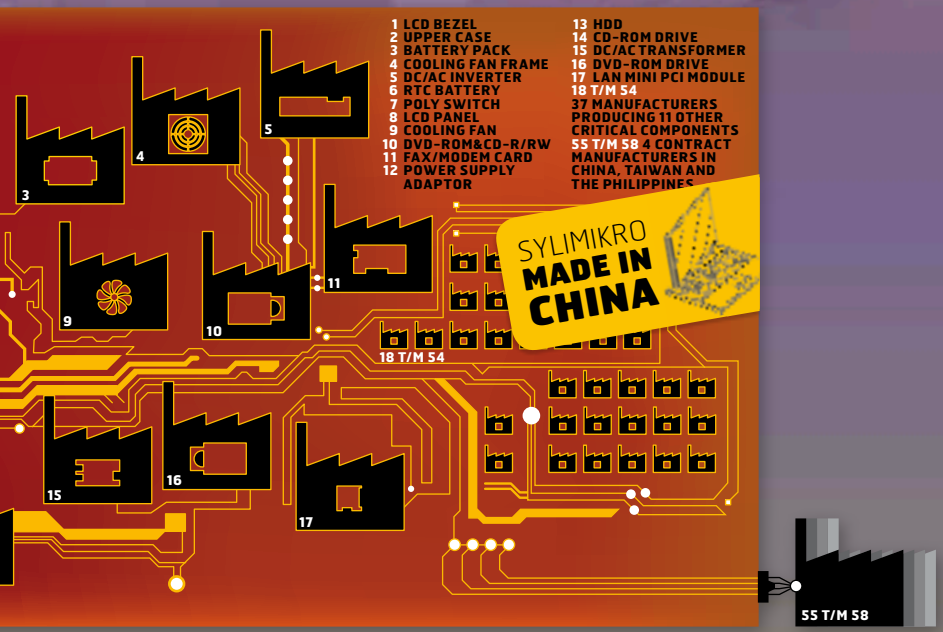

70 EUROA KUUSSA ELÄMISEEN

PALKAN PIENUUS ON ELEKTRONIIKKATYÖLÄISEN SUURIN VAIKEUS KIINASSA. Hallitus on säätänyt minimipalkan, mutta se ei riitä kattamaan edes perustarpeita. Etelä-Kiinan teollisessa sydämessä, jossa monet elektroniikkatehtaat sijaitsevat, minimipalkka vuoden 2008 alussa oli vain noin 70 euroa kuussa. Monille työläisille kotimatkalippu maksaa 7-päiväisen työviikon palkan.

Selvityksemme on osoittanut, että työläisten on pakko puurtaa **RUNSAASTI YLITYÖTUNTEJA JOKA KUUKAUSI** pystyäkseen elättämään itsensä, voidakseen säästää opintoihin tai lähettääkseen rahaa perheelleen. Kaikista näistä syistä he ovat myös hakeutuneet työhön Kiinan teollisuusalueille. Useat heistä eivät edes saa lakisääteistä ylityölisää. makeITfair-kampanjalle on kerrottu, että jotkut työntekijät raatoivat jopa yli 320 tuntia kuussa. Se vastaa noin **12-TUNTISIA PÄIVIÄ VÄLIIN SEITSEMÄNÄ PÄIVÄNÄ VIIKOSSA**. Ja silti he saivat vain kaksi kolmasosaa siitä palkasta, johon heillä oli oikeus.

MAKEITFAIR

Jokaisen kännykän ja tietokoneen taustalla on monimutkainen alihankkija-toimittaja-verkosto. Elektronisen laitteen joka osa tulee eri valmistajalta. Usein suuret brändiyhtiöt kuten esimerkiksi Acer, Dell ja Fujitsu Siemens Computers eivät valmista tuotteitaan itse vaan käyttävät sopimusvalmistajia komponettien tai kokonaisten tuotteiden toimittamiseen.

Useimmat brändiyhtiöt on tehneet jotakin varmistaakseen, että työntekijöiden oikeuksia kunnioitetaan, mutta tehdassaleissa parannuksia on vaikea huomata. Suuri osa alihankkijaketjusta on valvomatta, joten työntekijöiden oikeuksia rikotaan vaikka he tekevätkin osia, jotka ovat välttämättömiä suosikkivempaimillemme.

Kun maailmantaloudessa kilpaillaan myös hinnoilla, tehtaiden omistajat myyvät tuottamansa tavaran mahdollisimman halvalla. Tuotantoketjun lopussa brändiyritykset käyvät kovaa kisaa hinnoista, mikä lisää hinnoittelupaineita ketjun alkupäässä. Kuluttajat kaikkialla maailmassa pitävät halvoista hinnoista, mikä ei voi olla vaikuttamatta tehdastyöläisiin palkkoineen Kiinassa.

makeITfair-kampanjaa pyörittää joukko eurooppalaisia järjestöjä. Se haastaa epäreilut ja kestämättömät käytännöt kulutuselektroniikan tuotantoketjussa. Kutsumme kaikki eurooppalaiset nuoret mukaan haastamaan brändiyritykset varmistaaksemme, että Siu ja hänen työtoverinsa saavat elinkelpoisen palkan työstään.

Liity makeITfair-kampanjaan.

Lähetä oheinen postikortti kännykkäfirman johdolle ja vaadi kunnon palkkaa Siulle kumppaneineen!

www.makeITfair.org

MAKE IT FAIR

LISÄTIEDOT PROJEKTISTA:
FinnWatch

info2@finnwatch.org
www.makeitfair.org > suomi
puh. (09) 2280 8349
gsm 040 410 9710

Tämä julkaisu on tuotettu Euroopan unionin tuella. Sen sisällöstä vastaa yksin projektia koordinoiva hollantilainen SOMO-järjestö, eikä sen voida katsoa edustavan Euroopan unionin mielipiteitä.

PRINTED ON PEFC PAPER

Syyskuu 2008

GRAPHIC DESIGN: JUSTAR.NL